

YTTRANDE

2015-12-14

Dnr 102-2015/3522

Regeringskansliet

Näringsdepartementet

103 33 Stockholm

E-delegationens slutbetänkande "En förvaltning som håller ihop", SOU 2015:66

Regeringskansliets dnr N2015/5090/EF

Lantmäteriet tillstyrker de i betänkandet framställda förslagen och rekommendationerna.

Lantmäteriet vill poängtera vikten av att förslagen i betänkandet skyndsamt tas tillvara och att inte alltför lång tid tillåts löpa innan rekommendationerna följs av adekvata lösningar. En skyndsamt och prioriterad behandling av betänkandets resultat är en av de saker som krävs för att motverka den trend som numera visas genom internationella mätningar – och som omnämns i betänkandet – nämligen att Sveriges position som föregångsland inom e-förvaltningen håller på att försämrats och att den offentliga sektorns digitalisering har börjat halka efter.

Härutöver vill vi ge följande kompletterande synpunkter.

2.3.1 Digitala tjänster som förstahandsval

Lantmäteriet tillstyrker förslaget om att den offentliga sektorns kontakter med medborgare och företag i första hand ska basera sig på digitala tjänster.

Det behöver dock betonas att förstahandsvalet måste grunda sig på medborgarnas faktiska situation genom att beakta deras tillgång till bredbandsanslutning och andra tekniska förutsättningar, kulturella skillnader, förmåga att lära sig, osv., men även att en del medborgare av ekonomiska, politiska eller andra principiella skäl aktivt väljer att stå utanför den digitala kommunikationsvägen. Även om de analoga kanalerna kommer att finnas kvar som "reserv" får utvecklingen av dessa inte eftersättas. Vid en alltför prioriterad syn på att endast utveckla den digitala kanalen kan det

finnas en risk för att de som aktivt väljer den analoga kanalen i slutändan får sämre service och utsätts för olika behandling och därmed större rättsosäkerhet. Möjligheten att bibehålla den analoga kanalen måste grunda sig på ett sådant faktiskt myndighetshandlande som inte kan ifrågasätta myndigheternas förtroende.

Användning av digitaliseringsverktyg behöver aktivt underlättas. Mina Meddelanden är en tjänst som Skatteverket tillhandahåller i enlighet med 5 § förordningen (2003:770) om statliga myndigheters elektroniska informationsutbyte. Tjänsten har en stor betydelse för allmänhetens möjligheter att på ett enkelt, digitalt, sätt ta emot meddelanden från de anslutna myndigheterna. Den aktuella förordningen ändrades genom SFS 2013:784 bl.a. så att även kommunala myndigheter kan ansluta sig till infrastrukturen. Lantmäteriets anser att det bör övervägas att även skapa en anslutningsmöjlighet till sådana privata aktörer som utför offentligrättsliga tjänster, t.ex. friskolor, vårdföretag, m.m. Kommuninvånarna har ofta mycket täta kontakter med sina egna myndigheter men även s.k. privata utförare i sin näromgivning. För medborgarna kan det te sig oförklarligt att digitala meddelanden kan erhållas från en kommunal myndighet men inte i de fall där kommunen valt att utföra tjänsterna genom privata utförare. En ökad användning av Mina meddelanden i dessa kontakter kommer dessutom säkert även att bidra till enskilda medborgarnas uppfattning om fördelarna med den digitala kommunikationen och därmed till större genomslag för att digitala tjänster ska vara ett förstahandsval.

2.3.2 Kostnadsfri grundläggande information

Lantmäteriet ser myndigheternas möjlighet att på ett enkelt sätt få tillgång till en annan myndighets grundläggande information som en självklarhet. Medborgarnas rättssäkerhet och myndigheternas trovärdighet påverkas avsevärt av informationens aktualitet. Avgiftsfrihet kan också ha betydelse för att framgångsrikt skapa nya förvaltningsgemensamma tjänster.

Förslaget kan genomföras på ett relativt enkelt sätt och behöver omfatta alla statliga myndigheter, de som säljer och de som köper information av varandra. I förlängningen bör det enligt Lantmäteriets uppfattning utredas, om möjligt, om avgiftsfrihet kan utsträckas till att även råda i förhållande till och mellan kommunala och landstingskommunala myndigheter m.fl.

2.3.5 Behovet av balans mellan effektivitet och integritet

Lantmäteriet delar E-delegationens uppfattning - och vill ytterligare betona vikten av - att det är mycket angeläget att hitta rätt balans mellan regleringen för effektiv e-förvaltning och de enskildas integritetsskydd. En av de mest grundläggande frågorna för en lyckad e-förvaltning är att myndigheterna genom sitt agerande visar att de värnar om den personliga integriteten. En trovärdighet i detta avseende är en väsentlig faktor för att t.ex. skapa "digitala tjänster som förstahandsval".

2.3.6 Elektroniska underskrifter och andra formkrav

För Lantmäteriet är elektroniska underskrifter och andra formkrav (original, kopior osv.) en väsentlig fråga. Till en del har Lantmäteriet försökt lösa frågorna genom särskilda riktade författningsändringsförslag, se t.ex. regeringens proposition 2013/14:236, "Elektronisk ansökan om lantmåteriförrättning" samt den redan innevarande möjligheten för s.k. professionella ingivare att inlämna elektroniska ansökningar inom inskrivningsverksamheten. Lantmäteriet har fortfarande ett stort behov av att digitalisera ansökningsformen t.ex. för stora delar inom inskrivningsverksamheten samt inom bl.a. samfällighetsföreningsområdet.

Enligt Lantmäteriets uppfattning är det inte tillfredsställande nog att endast göra - såsom E-delegationen tar upp i sitt ställningstagande - en förnyad genomgång av de regler som kräver egenhändig underskrift eller fysiska originalhandlingar. En genomgång i sig av dessa regler undanröjer inga hinder. Därför bör det övervägas om inte uppdraget för genomgången även behöver förenas med ett tydligt uppdrag om att inkomma med konkreta förslag till hur de nuvarande formkraven kan inarbetas i digitalt tänkande. Ett sådant förslag bör innehålla konkreta förslag till nödvändiga författningsändringar. Medveten om att detta i slutändan kan innebära mycket omfattande författningsändringsarbete - dels för myndigheterna och dels för Regeringskansliet - bör det övervägas om inte en alternativ lösning kan uppnås genom generella regler på rätt författningsnivå om att digitala lösningar (digitala underskrifter m.m.) ska likställas med författningsreglerade analoga formkrav (egenhändiga underskrifter, originalhandlingar, osv).

Lantmäteriets beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Bengt Kjellson. I den slutgiltiga handläggningen har även deltagit utvecklingsdirektören Anna Eriksson, juristen Elisabeth Herder och verksamhetsutvecklaren Asko Annala (föredragande i ärendet).

Bengt Kjellson

Asko Annala